

IAK-FORMULIER

Link: [Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving \(kcbr.nl\)](#).

1 Wat is de aanleiding?

In de strijd tegen ondermijnende georganiseerde criminaliteit worden opsporingsinstanties in de praktijk steeds vaker geconfronteerd met vervoermiddelen die zijn voorzien van verborgen ruimten om criminele activiteiten af te schermen voor opsporings- en handhavingsdiensten. Uit onderzoek van de opsporingsdiensten blijkt dat verborgen ruimten in vervoermiddelen (privéauto's, bedrijfsbusjes, vrachtwagens, etc.) worden gebruikt voor criminele ondermijnende activiteiten, zoals het vervoer van drugs, wapens, opbrengsten van strafbare feiten of bij de voorbereiding of het plegen van liquidaties. Voor het uitrusten van vervoermiddelen met een verborgen ruimten maken criminelen gebruik van monteurs met gespecialiseerde kennis op dit gebied. Monteurs doen dit veelal vanwege de beloning die zij daarvoor krijgen en omdat zij daar momenteel geen enkel risico mee lopen. De bouwers van een verborgen ruimte spelen hiermee als facilitators een cruciale rol in de georganiseerde ondermijnde criminaliteit als leverancier van professioneel ingerichte verborgen ruimten in vervoermiddelen. Het strafrechtelijk instrumentarium is op dit moment ontoereikend om de bouwers van een verborgen ruimte en gebruikers van een vervoermiddel waarin een verborgen ruimte is aangebracht strafrechtelijk aan te pakken. Indien in een verborgen ruimte criminele voorwerpen worden aangetroffen kan op grond daarvan strafrechtelijk worden opgetreden. Het uitrusten van een vervoermiddel met een verborgen ruimte en het gebruik van een dergelijk vervoermiddel zonder dat daarin criminele voorwerpen worden aangetroffen is thans echter niet strafbaar.

Op basis van ervaringen van de afgelopen jaren ziet de politie landelijk een toename van het aantal voertuigen met een verborgen ruimte die door de politie, douane en koninklijke marechaussee worden aangetroffen. Van naar schatting rond de 150 aangetroffen voertuigen met een verborgen ruimte in 2015 tot rond de 600 in 2020. Hierin speelt mee dat het sinds eind 2019 als gevolg van een afzonderlijke activiteitencode gemakkelijker is geworden voertuigen met een verborgen ruimte te registreren. De veronderstelling hierbij is dat de werkelijke aantallen nog groter zijn, omdat de genoemde aantallen slechts betrekking hebben op voertuigen die bij een controle door deze diensten worden aangetroffen.

Deze cijfers geven aan dat er sprake is van een landelijk probleem dat steeds grotere proporties aanneemt en in grote mate bijdraagt aan het faciliteren van criminele activiteiten in georganiseerd verband. Strafbaarstelling van het uitrusten van een vervoermiddel met een verborgen ruimte en het beschikken over een vervoermiddel in de wetenschap dat deze is voorzien een verborgen ruimte draagt bij aan het verstevigen van de in het coalitieakkoord aangekondigde aanpak van bedrijven die ondermijnende criminaliteit faciliteren (aanpak facilitators).

2 Wie zijn betrokken?

Bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel zijn verschillende partijen betrokken, onder andere de nationale politie, het openbaar ministerie en de Douane.

3 Wat is het probleem?

Verborgen ruimten spelen een steeds grotere rol bij allerlei vormen van ondermijnende criminaliteit. Het gaat vaak om professioneel aangebrachte ruimten die geen reguliere toepassing kennen maar uitsluitend een crimineel doel dienen, bijvoorbeeld in het kader van drugs- wapen-, mensenhandel c.q. smokkel. Het huidige strafvorderlijke instrumentarium schiet tekort door het ontbreken van een concrete strafbaarstelling die is toegesneden op het aanbrengen en gebruik van verborgen ruimten in een vervoermiddel. Door het ontbreken van een concrete strafbaarstelling is een aanzuigende werking ontstaan waardoor bouwers van verborgen ruimten in Nederland een grote afzetmarkt hebben en ook voor de buitenlandse "markt" werken. Ingeval verborgen ruimten leeg worden aangetroffen is er geen ruimte voor een strafrechtelijke interventie waardoor het desbetreffende voertuig niet uit

het maatschappelijk verkeer kan worden gehaald en dus blijvend kan worden ingezet voor het plegen van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

Op grond van de Algemene Douanewet is het mogelijk om vervoermiddelen met een verborgen ruimte in beslag te nemen, enkel vanwege de aanwezigheid van een verborgen ruimte. De in beslag genomen vervoermiddelen vervallen zonder rechtsvervolging aan de Staat.

Deze regeling biedt echter onvoldoende soelaas omdat het gebruik van vervoermiddelen met een verborgen ruimte in toenemende mate worden gebruikt voor binnenlandse verplaatsing van geld, wapens en drugs, waarop deze wet niet van toepassing is. Overigens gaat van deze regeling onvoldoende afschrikkende werking uit, omdat de bouwer of bezitter van het vervoermiddel met een verborgen ruimte slechts een boete ontvangt en de verplichting heeft om het vervoermiddel in originele staat terug te brengen. Omdat geen sprake is van een strafrechtelijke sanctie krijgen overtreders geen aantekening in de justitiële documentatie.

Daarnaast beschikt de douane over beperkte middelen en faciliteiten, waardoor zij gelet op de grote omvang van het aantal vervoermiddelen met een verborgen ruimte dat Nederland inkomt niet in staat is al deze vervoermiddelen in te nemen. Als gevolg hiervan neemt het aantal vervoermiddelen dat kan worden gebruikt voor georganiseerde ondermijnende criminaliteit in Nederland toe.

4 Wat is het doel?

Het doel is om het gebruik van en de vraag naar verborgen ruimten in vervoermiddelen te laten afnemen en de corrumperende werking op - en de faciliterende handelingen van - garagehouders tegen te gaan. Daarmee wordt een belangrijke schakel in het bedrijfsproces van criminele organisaties weggenomen.

5 Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Er is een publiek belang gelet op het tegengaan van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Zonder overheidsinterventie kunnen de bouwers van verborgen ruimten in vervoermiddelen en degenen die dergelijke vervoermiddelen gebruiken niet worden aangepakt. Hierdoor blijft een belangrijk onderdeel van een crimineel bedrijfsproces in stand en kunnen vervoermiddelen met een verborgen ruimte niet uit het maatschappelijk verkeer worden gehaald.

6 Wat is het beste instrument?

Strafrechtelijke wetgeving; verborgen ruimten worden gebouwd voor en gebruikt door de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Door strafbaarstelling wordt genormeerd dat deze handelingen niet door de maatschappij getolereerd worden. Strafbaarstelling draagt bij aan het vergroten van de benodigde armslag bij de aanpak van deze vorm van georganiseerde criminaliteit via het strafrecht. Hierdoor kunnen (professionele) bouwers van een verborgen ruimte en gebruikers van vervoermiddelen met een verborgen ruimte strafrechtelijk worden vervolgd. Een groot deel van de aangetroffen verborgen ruimten zijn op het moment van ontdekken leeg waardoor strafrechtelijk ingrijpen niet mogelijk is. Door een aparte strafbaarstelling is dat straks beter mogelijk. Daarnaast biedt strafbaarstelling de mogelijkheid om vervoermiddelen met een verborgen ruimte uit het maatschappelijk verkeer te halen, zodat deze niet meer beschikbaar zijn voor inzet bij het plegen van ondermijnende criminaliteit. Van strafbaarstelling gaat tevens een afschrikkende werking uit, waardoor de vraag naar vervoermiddelen met een verborgen ruimte afneemt en het bouwen van dergelijke ruimten onaantrekkelijk wordt.

7 Wat zijn de gevolgen?

Strafbaarstelling biedt de mogelijkheid om bouwers van verborgen ruimten en gebruikers van een vervoermiddel dat is uitgerust met een verborgen ruimte strafrechtelijk aan te pakken. Hiermee wordt een belangrijke mogelijkheid voor het heimelijk vervoer van voorwerpen die worden gebruikt voor ondermijnende activiteiten afgesneden. Een neveneffect kan zijn dat criminelen op zoek gaan naar alternatieve afschermmogelijkheden.

De gevolgen die voor de opsporingspraktijk zijn verbonden aan de strafbaarstelling lijken voorsnog beperkt. Opsporingsinstanties treffen op dit moment al met regelmaat

vervoermiddelen aan met verborgen ruimten. Doordat als gevolg van strafbaarstelling in dergelijke gevallen strafrechtelijke handhaving en vervolging mogelijk zullen zijn, zal sprake kunnen zijn van een toename van de werklast bij opsporingsinstanties en het openbaar ministerie. De consultatieperiode zal worden gebruikt om een beter beeld te krijgen van de kosten en uitvoeringseffecten die met dit wetsvoorstel zijn gemoeid. Eventuele kosten kunnen worden gedekt door middelen die door het kabinet beschikbaar zijn gesteld voor de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.